

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला कृषि विज्ञान केंद्र, वर्धा (सेलसुरा) पो. सेलसुरा, ता. जि. वर्धा

डॉ. जीवन कतोरे
वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख

भ्रमणध्वनी क्र. ८२७५४१२०१२

ई.मेल. kvk.wardha@gmail.com, kvkselsura@pdkv.ac.in

सोयाबीनवरील पिवळ्या मोड्डकचे व्यवस्थापन

सोयाबीन पिक फुलोरा तसेच शेंगा लागण्याच्या अवस्थेत आहे .सोयाबीन पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे .पांढरी माशी रस शोषण करणाऱ्या गटातील महत्वाची कीड आहे .पांढरी माशी पिवळा मोड्डक रोगाचा प्रसार करतात .काही ठिकाणी पिवळा मोड्डकचा प्रादुर्भाव चालू झाला आहे त्यामुळे या रोगाचा प्रादुर्भाव अधिक व्यापक प्रमाणात वाढण्याची शक्यता आहे .त्याकरिता शेतकरी बांधवांनी पीक वाढीच्या अवस्थेपासून पिकाचे निरीक्षण करून किडींचे एकात्मिक व्यवस्थापन करणे गरजेचे आहे.
पांढरी माशीची ओळख: प्रौढ माशी १ ते २ मि.मी .आकाराची, फिक्कट हिरव्या रंगाची असून तिच्या पंखांवर पंधरा मेनचट पातळ थर असतो .

प्रादुर्भाव : प्रौढ व पिल्ले पानाचे मागील बाजूस राहून पानातील रस शोषण करतात . प्रादुर्भावग्रस्त झाडाचा काही भाग हिरवट तर काही भाग पिवळसर होतो .शेंड्याकडील पाने पिवळी पडून आकाराने लहान होतात .परिणामी झाडाची वाढ खुंटते, पाने पिवळी पडून गळतात .प्रादुर्भाव अधिक झाल्यास फुले व शेंगा गळतात .पानामधील हरितद्रव्य नाहीसे झाल्याने अन्न निर्मितीमध्ये बाधा निर्माण होऊन उत्पादनामध्ये लक्षणीय घट येते . पिवळा मोड्डक रोग मुंगबीन येलो मोड्डक विषाणू व मुंगबीन येलो इंडिया विषाणू या प्रजातीमुळे होतो .या रोगाचा प्रादुर्भाव पसरविण्यासाठी पांढरी माशी वाहक म्हणून करणीभूत असते .

प्रादुर्भावची संभाव्यता : उष्ण तापमान व दमट वातावरण, दोन पावसामधील खंड व प्रखर सूर्यप्रकाश रोगाच्या वाढीस पोषक आहे .

पिवळ्या मोड्डकचे एकात्मिक व्यवस्थापन:

- पिवळ्या मोड्डक रोगाचा प्रादुर्भाव दिसताच प्रादुर्भावग्रस्त झाडे उपटून गाडणे गरजेचे आहे .
 - पिवळे चिकट सापळे १५ x ३० से.मी .आकाराचे किवा तत्सम आकाराचे ६४ प्रती एकर पिकाच्या समकक्ष उंचीवर लावावेत.
 - पाच टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी. उन्हाळी सोयाबीन पीक घेणे शक्यतो टाळावे .
 - बीटासायफ्लूथ्रिन ८.४९ टक्के + इमिडाक्लोप्रिड १९.८१ टक्के @ ७ मिलि किंवा थायोमेथोक्झम १२.६ टक्के + लॅमडा सायहलोथ्रिन ९.५ टक्के @ २.५ मिलि किंवा क्लोरांट्रानिलीप्रोल ९.३० टक्के + लॅमडा सायहलोथ्रिन ४.६० टक्के @ ४ मिलि प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी) .सदर किटकनाशके शिफारशीत किंवा लेबल क्लेम नाहीत परंतु आंतरप्रवाही असल्यामुळे पांढऱ्या माशीचे व्यवस्थापन होईल .
- सिन्थेटिक पायरेथ्रोइड कीटकनाशकाची एक किंवा दोन फवारण्या कराव्या, जास्त फवारणी केल्यास पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव वाढू शकतो .

ट्रायकोडर्मा ची उपलब्धता कृषि विज्ञान केंद्र, सेलसुरा येथे आहे

अधिक माहिती करीता संपर्क:- डॉ. निलेश वझिरे, विषय विशेषज्ञ पिक संरक्षण ८००७७७५६१३